

Türkiye'nin ilk ilçe atlası: Aliğa coğrafya atlası

The first atlas of district in Turkey: Aliaga geography atlas

İlker EROĞLU¹ , Emre Özşahin² , Mehmet ÖZDEŞ³

¹Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, Tekirdağ, Türkiye

²Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, Tekirdağ, Türkiye

³Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, Tekirdağ, Türkiye

ORCID: İ.E. 0000-0003-4601-024X; E.Ö. 0000-0001-8169-6908; M.Ö. 0000-0003-3538-8861

ÖZ

Bu çalışmada Türkiye'nin ilk ilçe atlası olma önceliğini taşıyan "Aliğa Coğrafya Atlası" adlı eserin tanıtımının yapılması amaçlanmıştır. Çok yoğun bir mesai harcanarak hazırlanan bu eser, ortak bir düşünce ekseninde ürüne dönüştürülmüştür. Türkiye'nin en önemli ilçe merkezlerinden birisi olan Aliğa ilçesini konu alan eser, aynı zamanda coğrafya bilgisinin insanlara aktarılmasında kullanılan en önemli araçların başında gelen atlas şeklinde sunulmuştur. Aliğa Coğrafya Atlası'nın hazırlanması için Aliğa ilçesinde uzun süreli saha çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar esnasında ilçe coğrafyasını oluşturan doğal ve beşeri kaynak değerleri tespit edilmiş, fotoğraflanmış ve haritalandırılmıştır. Atlasın hem daha fonksiyonlu ve verimli olması hem de toplumun tüm kesimlerine hitap etmesi için her bölümün başına konu hakkındaki genel özellikleri içeren temel bilgiler yerleştirilmiştir. Ayrıca atlas içeriğinde yapılan açıklamalar, harita, şekil ve fotoğraflarla pekiştirilmiştir. Böylece okuyucuya Aliğa ilçesinin coğrafi yönlerinin etrafıca tanıtılması hedeflenmiştir. Aliğa Coğrafya Atlasının tüm okurlarına yurt sevgisi ve çevre farkındalığı aşılayacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca bu eserin Türkiye'nin diğer ilçeleri başta olmak üzere çeşitli büyüklükteki diğer idari yapılara da örnek olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Atlas, Coğrafya Atlası, Aliğa.

ABSTRACT

This study aimed to promote Turkey's first county atlas entitled "Aliğa Geography Atlas." A result of hard work and collaboration, this atlas is an end product of common thoughts and innovation. In the atlas, we focused on Turkey's Aliğa district—one of the most strategic business districts in the country—and intend to connect geographic information with humans via maps, charts, and photos from the region. Furthermore, this study aims to present information in an easily understandable format for the local communities and visitors. The preparation of the Aliğa Geography Atlas required long-term fieldwork and editing process. During the research, this study determined, photographed, and mapped the natural and human resource values that constitute the district geography. To render the atlas more functional, efficient, and appealing to all segments of society, basic information about the subject is positioned at the beginning of each section. Additionally, maps, figures, and photos are used to support the explanations pertaining to the atlas content. Thus, this study aims to highlight the geographical aspects of Aliğa in detail and hopes that the Aliğa Geography Atlas will bring love and environmental awareness to all readers. This atlas can serve as a guide and a reference for various districts and administrative regions in Turkey.

Keywords: Atlas, Geography Atlas, Aliğa.

Başvuru/Submitted: 30.03.2019 **Kabul/Accepted:** 14.05.2019

Sorumlu yazar/Corresponding author: İlker EROĞLU / ieroglu@nku.edu.tr

Atıf/Citation: Eroglu, I., Ozshahin, E., Ozdes, M. (2019). Türkiye'nin ilk ilçe atlası: Aliğa coğrafya atlası. B. Gonencgil, T. A. Ertek, I. Akova ve E. Elbasi (Ed.), 1st Istanbul International Geography Congress Proceedings Book (s. 559-562) içinde. İstanbul, Türkiye: Istanbul University Press. <https://doi.org/10.26650/PB/PS12.2019.002.054>

1. GİRİŞ

İnsan, yaşadığı mekânı tanıdığı ölçüde ondan en iyi şekilde faydalanabilir (Efe, 1996-1997). Dolayısıyla mekânsal problemlerin arttığı günümüzde ilgili sorunların çözümü için mekânı daha iyi anlamaya ihtiyaç vardır. Bunun için en yaygın kullanılan malzeme, mekânın görsel sunumları olarak değerlendirilen atlaslardır (Kayan, 2000; Doğanay ve ark., 2001). Atlaslar, genel anlamda çeşitli konularda bilgi vermek amacıyla yapılan işaretlemeler sistemini içeren haritalar kitabıdır (Buran, 2010). Ölçek ve değer bakımından yüksek bir haritalar manzumesi olan atlaslar, makul ölçülerde seçilmiş ve anlamlı harita düzeneklerine sahiptir (Van, 2011). Coğrafi verilerin derlenmesi, toplanması, görselleştirilmesi, analizi ve sunumunda önemli bir araç olarak görülen atlaslar, günümüzde hem ofset hem de dijital formda kullanılmaktadır. Teknolojik gelişmelere rağmen basılı atlaslar, taşınabilir olması, kullanım kolaylığı, arşivleme olanağı, harita okuma sırasında haritanın bütününe hakimiyet vb. özellikleriyle hala önemini korumaktadır (Buğdaycı ve Selvi, 2018). Dolayısıyla coğrafya bilgisinin insanlara aktarılmasında kullanılacak en önemli araçlardan birisi olan atlasların gerek doğal gerekse beşeri sınırlar gözetilerek ve çeşitli tematik konular ekseninde hazırlanması gerekmektedir. İnsan ve mekan etkileşiminin arttığı günümüzde bu oldukça gerekli bir girişimdir.

2. AMAÇ

Bu çalışmada Türkiye'nin ilk ilçe atlası olma önceliğini taşıyan "Aliğa Coğrafya Atlası" adlı eserin tanıtımının yapılması amaçlanmıştır. Çalışma hem stratejik hem arkeolojik ve tarihi hem de zengin doğal ve beşeri kaynak değerleri ile gerek bölge gerekse ülke çapında yüksek bir potansiyele sahip idari merkezlerden olan İzmir ili Aliğa ilçesi sınırları dahilinde yürütülmüştür. Ekonominin sanayi, ticaret, tarım ve hayvancılık, turizm gibi farklı sektörlere dayandığı ilçede, var olan coğrafi avantajların tam teşekküllü bir şekilde değerlendirilmesi için yapılacak planlamalarda, mekânsal özelliklerin anlaşılması ve buna yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir. Dolayısıyla bu çalışma Aliğa ilçesinin coğrafi bakımdan tanıtılmasına ve anlaşılmasına hizmet etmesi yönüyle çok mühim ve elzem bir görsel başvuru kaynağıdır.

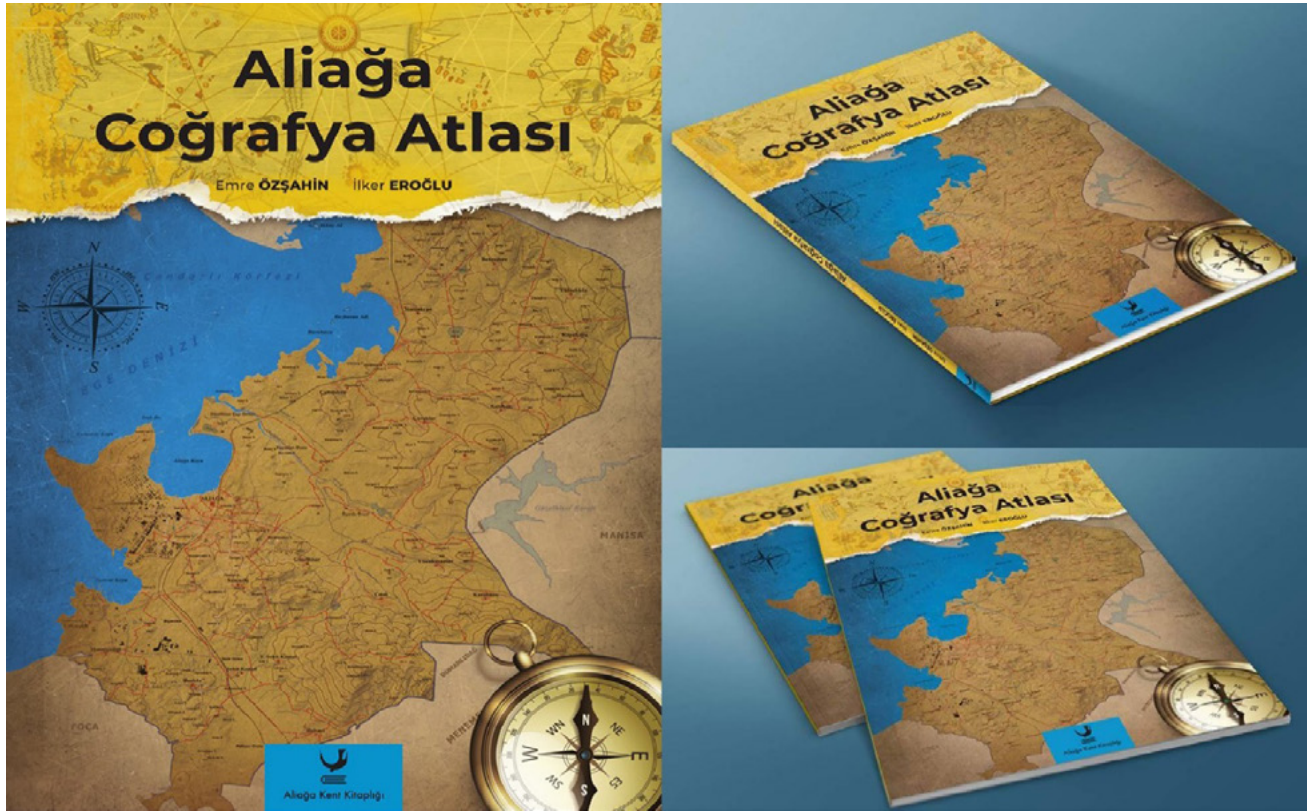
3. YÖNTEM

Aliğa Coğrafya Atlası başlıklı eser, öncelikli olarak Aliğa Belediyesi tarafından sağlanan çeşitli türden destekler neticesinde ortaya çıkmıştır. Esere ait bilgiler, farklı kişi, kurum ve kuruluşlardan alınan tematik haritaların veya istatistiksel verilerin arazi çalışmaları eşliğinde toplanan yersel verilerle harmanlanıp, bilgisayar ortamında işlenmesi neticesinde üretilmiştir. Çalışma kapsamında Aliğa ilçesinde uzun süreli saha çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar sırasında ilçe coğrafyasını oluşturan doğal ve beşeri kaynak değerleri tespit edilmiş, fotoğraflanmış ve haritalandırılmıştır. Atlasın haritalarının hazırlanması, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) tekniklerine dayalı bir şekilde ve Harita Genel Komutanlığı (HGK) tarafından kullanıma sunulan 1:25.000 ölçekli topoğrafya haritaları temelinde yürütülmüştür. Çalışmanın son aşamasında ise elde edilen bulgular haritalar eşliğinde yorumlanmış ve metne aktarılmıştır.

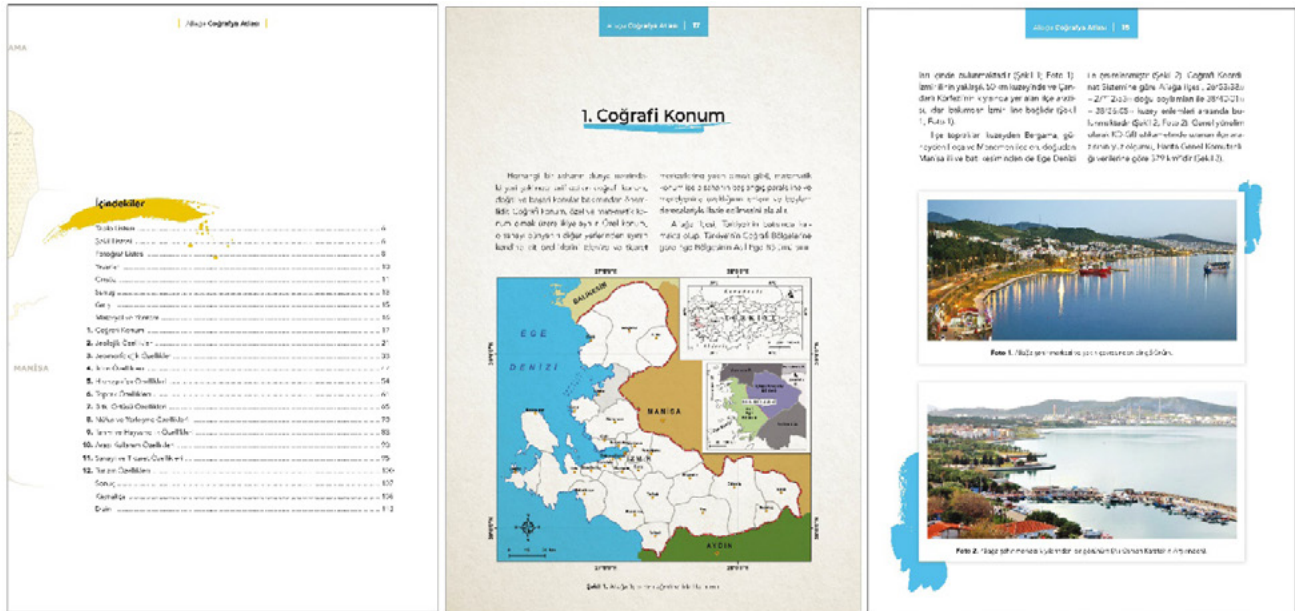
4. BULGULAR

Dünyanın birçok ülkesinde çok yaygın bir şekilde üretilen ve kullanılan atlaslar gerek üretim gerekse kullanım bakımından Türkiye ölçeğinde oldukça kısıtlı bir çerçeveye sahiptir. Türkiye'de daha çok Coğrafyacılar tarafından üretilmiş atlaslar, yaygın olarak eğitim-öğretim amaçlı kullanılmaktadır (Girgin ve ark., 2001). Ancak bu faydasının dışında atlasların, mekâna ait hemen hemen her türlü konuda kullanıcıların farklı özellikleri ve istekleri dikkate alınarak tasarlandığında etkin ve amacına uygun olarak değerlendirilebileceği de bildirilmiştir (Buğdaycı ve Selvi, 2018).

"Aliğa Coğrafya Atlası" isimli eser, daha fonksiyonlu ve verimli olması için modern coğrafya atlaslarında olduğu gibi yazılı ve görsel öğelerden meydana gelen haritalar kitabı şeklinde tasarlanmıştır (Şekil 1). Toplamda 120 sayfadan oluşan atlasın her kesimden okuyucuya hitap edebilmesi için, her bölümün başına konu hakkındaki genel özellikleri içeren temel bilgiler ve bu bilgileri destekleyecek görsel materyaller yerleştirilmiştir (Şekil 2). Böylece okuyucuya, her bölümün gerisinde anlatılanları anlayabilecek derecede bölüme ait bilim dili ana çizgileriyle de olsa hem yazılıyla hem de görsel bir şekilde tanıtılmıştır (Özşahin ve Eroğlu, 2019).

Şekil 1: Aliğa Coğrafya Atlası adlı eserin genel görünüşleri

Şekil 2: Aliğa Coğrafya Atlası adlı eserin içindekiler bölümü ile örnek harita ve fotoğraf sunumlarının olduğu sayfalardan genel görünüşler

Aliğa Coğrafya Atlası, 12 temel bölümden oluşmaktadır. Bunlar, coğrafi konum, jeoloji, jeomorfoloji, iklim, hidrografya, toprak, bitki örtüsü, nüfus ve yerleşme, tarım ve hayvancılık, arazi kullanım, sanayi ve ticaret ile turizm özelliklerinin ortaya konulduğu bölümlerdir. Aliğa ilçesinin genel özellikleri, amaç ve kapsam ile materyal ve yöntemin belirtildiği giriş ile değerlendirmelerin yer aldığı sonuç kısımları ise eserin diğer bölümlerini oluşturmaktadır. Çalışmayı meydana getiren bölümlerin esası, coğrafi özellikler ekseninde kurgulanmış ve diğer bölümler de bu temayı besleyecek şekilde biçimlendirilmiştir (Özşahin ve Eroğlu, 2019).

Çok yoğun bir mesai harcanarak hazırlanan bu eser, ortak bir düşünce ekseninde ürüne dönüştürülmüştür. Türkiye'nin en önemli ilçe merkezlerinden birisi olan Aliğa ilçesini konu alan eserde, ilçenin mekânsal olarak haritalanabilen yönleriyle tanıtılması hedeflenmiştir. Dolayısıyla bu eserin ulaştığı herkes, Aliğa ilçesinin coğrafyasını etraflıca öğrenme fırsatı elde etmiş olacaktır. Aliğa Belediyesi desteğiyle hazırlanan çalışma, Aliğa ve coğrafya bilimi adına önemli bir görsel başvuru kaynağı olacak niteliktedir. Diğer yandan bu çalışma sayesinde üretilen yazılı ve görsel verilerin başta yöre insanı olmak üzere turistlere, yatırımcılara ve bilimsel çalışma yapacaklara ışık tutacağı tahmin edilmektedir (Özşahin ve Eroğlu, 2019). Ayrıca bu atlas Aliğa Belediyesi resmi internet sayfasında yer alan "Projelerimiz" menüsü altındaki "Kent Kitaplığı Projesi" sayfasında ücretsiz erişime açılmıştır (Aliğa Belediyesi, 2019).

5. SONUÇ

Türkiye'nin bir ilçeye ait yayımlanan ilk coğrafya atlası olma özelliği taşıyan Aliğa Coğrafya Atlası sayesinde, Türkiye'nin en önemli ilçelerinden biri olan Aliğa ilçesinin fiziki ve beşeri coğrafya özelliklerinin sunulduğu bilimsel bir yayın ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda ilçenin jeolojik, jeomorfolojik, iklim, hidrografya, toprak, bitki örtüsü, nüfus ve yerleşme, tarım ve hayvancılık, arazi kullanımı, sanayi ve ticaret ile turizm özellikleri ana hatlarıyla açıklanmıştır. Böylece okuyucuya hem Aliğa ilçesinin coğrafi yönleriyle tanıtılması sağlanmış hem de yurt sevgisi ve çevre farkındalığı aşılanmıştır. Diğer yandan bu yayının en önemli tarafı çalışmanın zengin bir harita ve fotoğraf içeriğiyle desteklenmiş olmasıdır. Ayrıca bu çalışma sayesinde üretilen yazılı ve görsel veriler birçok alana ışık tutacağı tahmin edilmektedir. Bu çalışmada konu edilen eserin Türkiye'nin diğer ilçeleri başta olmak üzere çeşitli büyüklükteki birçok idari yapıya da örnek olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Aliğa Belediyesi (2019). Projelerimiz-Kent Kitaplığı Projesi-Aliğa Coğrafya Atlası. <https://www.aliaga.bel.tr/projeler/aliaga-cografya-atlasi/#>.
- Buğdaycı, İ., Selvi, H. Z. (2018). İlkokul Öğrencileri İçin Tasarlanan Haritaların Öğrenme Becerisine Katkısı. *Ömer Halisdemir Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 7 (2): 672-684.
- Buran, A. (2010). Türkiye Türkçesi Ağız Atlasının Önündeki Sorunlar. *Diyalektolog*, 1: 15-20.
- Doğanay, H., Zaman, S., Alim, M. (2001). Ortaöğretim Coğrafya Öğretiminde Klasik Ders Materyali ve Coğrafya Öğretmenlerinin Bunlardan Yararlanma Sıklığı. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 6: 33-45.
- Efe, R. (1996-1997). Coğrafyada Yeni Yaklaşımlar, Coğrafya Eğitiminde Çağdaş Metot ve Teknikler. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1: 135-149.
- Girgin, M., Ertürk, M., Sever, R., Güner, İ. (2001). Coğrafya Öğretiminde Atlaslar. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 6: 45-59.
- Özşahin, E., Eroğlu, İ. (2019). *Aliğa Coğrafya Atlası*. Aliğa Kent Kitaplığı: 10, Aliğa.
- Van, H. T. (2011). Designing E-Geographic Atlas of Thai Nguyen Province for School Geography Teaching. *International Archives of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences*, 38 (6/W27): 71-74.